

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

Сәтбаев университеті

Кибернетика және ақпараттық технологиялар институты

Киберқауіпсіздік, ақпаратты өңдеу және сақтау кафедрасы

Ақын Жұлдыз

«Дәрілік препараттар» веб-қосымшасын жобалау

ДИПЛОМДЫҚ ЖҰМЫС

5B070300 – «Ақпараттық жүйелер» мамандығы

Алматы 2020

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

Сәтбаев университеті

Кибернетика және ақпараттық технологиялар институты

Киберқауіпсіздік, ақпаратты өңдеу және сақтау кафедрасы

ҚОРҒАУҒА ЖІБЕРІЛДІ
КАӨЖС Кафедра меңгерушісі,
тех.ғыл.канд.ассистент
профессор
_____ Н.А.Сейлова
«_____» _____ 2020ж.

ДИПЛОМДЫҚ ЖҰМЫС

Тақырыбы: «Дәрілік препараттар» веб-қосымшасын жобалау

5B070300 – «Ақпараттық жүйелер» мамандығы бойынша

Орындаған

А.Жұлдыз

Ғылыми жетекші
к.т.н.,ассоц.профессор
_____ Б.И.Жумағалиев

Алматы 2020

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

Сәтбаев университеті

Кибернетика және ақпараттық технологиялар институты

Киберқауіпсіздік, ақпаратты өңдеу және сақтау кафедрасы

5B070300 – «Ақпараттық жүйелер» мамандығы

\

БЕКІТЕМІН

КАӨЖС Кафедра меңгерушісі
тех.ғыл.канд.ассистент
профессор

_____ Н.А.Сейлова
«_____» _____ 2020ж.

**Дипломдық жұмыс орындауға
ТАПСЫРМА**

Білім алушы: Ақын Жұлдыз

Тақырыбы : «Дәрілік препараттар» веб-қосымшасын жобалау

Университет Ректорының 2020 жылғы " 27 " қаңтар № 762-б бұйрығымен бекітілген

Аяқталған жұмысты тапсыру мерзімі 2020 жылғы " 25 " Мамыр

Дипломдық жұмыстың бастапқы берілістері: диплом алдындағы практикалық жұмыс қортындысы, тақырып бойынша әдебиеттерге шолу нәтижелері, теориялық мәліметтердің жиыны.

Дипломдық жұмыста қарастырылатын мәселелер тізімі

а) қойылған мәселенің қазіргі жағдайын пайымдау

б) ақпараттық қамтаманы құру

в) программалық қамтаманы құру

Сызба материалдар тізімі : Power point бағдарламадағы слайдтар

Сызба материалдарының: 22 слайдта көрсетілген

Ұсынылатын негізгі әдебиет: 12 атау

Дипломдық жұмысты дайындау

КЕСТЕСІ

Бөлімдер атауы, қарастырылатын мәселелер тізімі	Ғылыми жетекші мен кеңесшілерге көрсету мерзімдері	Ескерту
Пәндік саланы талдау	10.01.2020 – 08.02.2020	
Ақпараттық қамтаманы құру	05.02.2020 – 10.03.2020	
Программалық қамтаманы құру	11.03.2020-28.04.2020	

Дипломдық жұмыс бөлімдерінің кеңесшілері мен
норма бақылаушының аяқталған жұмысқа қойған
қолтаңбалары

Бөлімдер атауы	Кеңесшілер, аты, әкесінің аты, тегі (ғылыми дәрежесі, атағы)	Қол қойылған күні	Қолы
Норма бақылау	Дуйсенбаева.А.Н, лектор, магистр		
Программалық қамтама	М.А.Кабдуллин, тьютор		

Ғылыми жетекші _____ Б.И.Жумағалиев

Тапсырманы орындауға алған білім алушы _____ Ж. Ақын

Күні " 27 " Қаңтар 2020ж.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

Сәтбаев университеті

Ғылыми жетекшінің пікірі

Дипломдық жұмыс

Ақын Жұлдыз

5B070300 – Ақпараттық жүйелер

Тақырыбы: «Дәрілік препараттар» веб-қосымшасын жобалау

Бұл дипломдық жұмыс өзінің логикалық құрылымымен ерекшеленген. Түсіндірме жобаның құрамы кіріспеден, 3 бөлімнен, қорытындыдан, әдебиеттер тізімінен және қосымшадан тұрады.

Менің пікірімше, диплом жобалаушы алдына қойылған тапсырманы толығымен орындады және кейінгі технологияларын меңгергендігін көрсетті.

Жалпы дипломдық жоба профессионалдық деңгейде орындалған. Түсіндірме жазба сауатты бейнеленген, жоба бойынша барлық қажетті ақпараттар бар.

Кемшілік ретінде кейбір шағын стилистикалық қателерді атап кетуге болады.

Жоғарыда айтылғандарға байланысты, дипломдық жұмыс 5B070300 – «Ақпараттық жүйелер» мамандығының бітіру жұмыстарына қойылатын талаптарына сәйкес және дипломдық жұмыс қорғауға жіберіле алады, ал оның авторы Ақын Жұлдыз бакалавр академиялық дәрежесін алуға лайықты деп есептеймін.

Ғылыми жетекші

Ассоц.проф, т.ғ.к.

Жумағалиев Б.И.

« ____ » _____ 2020 ж.

Протокол анализа Отчета подобия Научным руководителем

Заявляю, что я ознакомился(-ась) с Полным отчетом подобия, который был сгенерирован Системой выявления и предотвращения плагиата в отношении работы:

Автор: Ақын Жұлдыз

Название: «Дәрілік препараттар» веб-қосымшасын жобалау

Координатор: Биржан Жумағалиев

Коэффициент подобия 1: 15

Коэффициент подобия 2: 10,4

Замена букв: 3

Интервалы: 0

Микропробелы: 0

Белые знаки: 0

После анализа Отчета подобия констатирую следующее:

- ☐ обнаруженные в работе заимствования являются добросовестными и не обладают признаками плагиата. В связи с чем, признаю работу самостоятельной и допускаю ее к защите;
- ☐ обнаруженные в работе заимствования не обладают признаками плагиата, но их чрезмерное количество вызывает сомнения в отношении ценности работы по существу и отсутствием самостоятельности ее автора. В связи с чем, работа должна быть вновь отредактирована с целью ограничения заимствований;
- ☐ обнаруженные в работе заимствования являются недобросовестными и обладают признаками плагиата, или в ней содержатся преднамеренные искажения текста, указывающие на попытки сокрытия недобросовестных заимствований. В связи с чем, не допускаю работу к защите.

Обоснование:

.....

.....
Дата

.....
Подпись Научного руководителя

Протокол анализа Отчета подобия

заведующего кафедрой / начальника структурного подразделения

Заведующий кафедрой / начальник структурного подразделения заявляет, что ознакомился(-ась) с Полным отчетом подобия, который был сгенерирован Системой выявления и предотвращения плагиата в отношении работы:

Автор: Акын Жұлдыз

Название: «Дәрілік препараттар» веб-қосымшасын жобалау

Координатор: Биржан Жумағалиев

Коэффициент подобия 1:15

Коэффициент подобия 2:10,4

Замена букв:3

Интервалы:0

Микропробелы:0

Белые знаки:0

После анализа отчета подобия заведующий кафедрой / начальник структурного подразделения констатирует следующее:

- ☐ обнаруженные в работе заимствования являются добросовестными и не обладают признаками плагиата. В связи с чем, работа признается самостоятельной и допускается к защите;
- ☐ обнаруженные в работе заимствования не обладают признаками плагиата, но их чрезмерное количество вызывает сомнения в отношении ценности работы по существу и отсутствием самостоятельности ее автора. В связи с чем, работа должна быть вновь отредактирована с целью ограничения заимствований;
- ☐ обнаруженные в работе заимствования являются недобросовестными и обладают признаками плагиата, или в ней содержатся преднамеренные искажения текста, указывающие на попытки сокрытия недобросовестных заимствований. В связи с чем, работа не допускается к защите.

Обоснование:

.....
.....
.....
.....
.....

.....

.....

Дата

Подпись заведующего кафедрой /

начальника структурного подразделения

Окончательное решение в отношении допуска к защите, включая обоснование:

.....
.....
.....
.....
.....

.....

.....

Дата

Подпись заведующего кафедрой /

начальника структурного подразделения

DATA RAPORTU: 2020-05-27 07:12:16

TYTUŁ:

«Дәрілік препараттар» веб-қосымшасын жобалау

AUTOR/ZY:

Ақын Жұлдыз

PROMOTOR:

Биржан Жумағалиев

JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA:

ИКиИТ

DATA WGRANIA DOKUMENTU:

2020-05-27 07:11:17

LICZBA SPRAWDZEŃ:

1

POMINIĘTE STRONY WWW:

Metryka podobieństw

Należy pamiętać, że wysokie wartości Współczynników nie oznaczają automatycznie plagiatu. Raport powinien zostać przeanalizowany przez kompetentną / upoważnioną osobę. Wyniki są uważane za wymagające szczegółowej analizy, jeśli WP 1 wynosi ponad 50%, a WP 2 ponad 5%.

% wyrazów odnalezionych w ramach 5-wyrazowych fraz
bez BAP (Baza Aktów Prawnych)

25
Długość frazy dla WP 2

% wyrazów odnalezionych w ramach 25-wyrazowych fraz
bez BAP

3757
Liczba słów

% tekstu objęta cudzysłowem

30427
Liczba znaków

Alerty

W tej sekcji znajdują się statystyki występowania w tekście zabiegów edytorskich, które mogą mieć na celu zaburzenie wyników analizy. Niewidoczne dla osoby zapoznającej się z treścią pracy na wydruku lub w pliku, wpływają na frazy porównywane podczas analizy tekstu (poprzez celowe błędy pisowni) w celu ukrycia zapożyczeń lub obniżenia wyników w Raporcie podobieństwa. Należy ocenić, czy zaznaczone wystąpienia wynikają z uzasadnionego formatowania tekstu (nadwrażliwość systemu), czy są celową manipulacją.

Znaki z innego alfabetu

3

pokaż w tekście

liczba znaków z innych alfabetów - mogą imitować litery z alfabetu właściwego dla języka pracy powodując błędy pisowni wyrazów w tekście, należy zweryfikować zasadność użycia

Rozstrzelenia

0

pokaż w tekście

liczba zastosowań zwiększenia odległości pomiędzy literami - należy sprawdzić czy nie imitują spacji łącząc wyrazy

Mikrospacje

0

pokaż w tekście

liczba spacji o zerowej długości - należy sprawdzić czy nie wywołują nieprawidłowego podziału wyrazów w tekście

Białe znaki

0

pokaż w tekście

liczba znaków o białym kolorze czcionki - należy sprawdzić czy nie zastępują spacji powodując złączenie wyrazów (na Raporcie kolor liter jest zmieniany na czarny w celu ich uwidocznienia)

Aktywne listy podobieństw

Uwagi wymagają szczególnie fragmenty, które zostały włączone do WP 2 (zaznaczone pogrubieniem). Użyj linku "Pokaż w tekście" i zobacz, czy są to krótkie frazy rozproszone w dokumencie (przypadkowe podobieństwa), skupione wokół siebie (parafraza) lub obszerne fragmenty bez wskazania źródła (tzw. "kryptocytaty").

10 najdłuższych fragmentów (11,55 %)

Dziesięć najdłuższych fragmentów znalezionych we wszystkich dostępnych zasobach.

LP	TYTUŁ LUB ADRES URL ŹRÓDŁA (NAZWA BAZY)	AUTOR/ZY	LICZBA IDENTYCZNYCH SŁÓW	
1	https://stud.kz/referat/show/26354		106	2,82 %
2	"Оптика" веб-қосымшасын құру Satbayev University (ИКиИТ)	Садуаева Аида	62	1,65 %
3	"Оптика" веб-қосымшасын құру Satbayev University (ИКиИТ)	Садуаева Аида	61	1,62 %
4	"Оптика" веб-қосымшасын құру Satbayev University (ИКиИТ)	Садуаева Аида	41	1,09 %
5	"Оптика" веб-қосымшасын құру Satbayev University (ИКиИТ)	Садуаева Аида	40	1,06 %
6	https://stud.kz/referat/show/26354		30	0,80 %
7	http://joemaller.com/wordpress/wp-content/uploads/2007/10/wordpress_23_mysql_tables.pdf		26	0,69 %
8	"Оптика" веб-қосымшасын құру Satbayev University (ИКиИТ)	Садуаева Аида	25	0,67 %

9	"Студенттік көмекші" WEB қосымшасының білім беру бағдарламасын әзірлеу Satbayev University (ИКуИТ)	Оразалы Айгерім	23	0,61 %
10	http://joemaller.com/wordpress/wp-content/uploads/2007/10/wordpress_23_mysql_tables.pdf		20	0,53 %

z bazy RefBooks (0,00 %)

Wszystkie fragmenty znalezione w bazie RefBooks, która zawiera ponad 3 miliony tekstów od redaktorów i autorów.

LP	TYTUŁ	AUTOR/ZY	LICZBA IDENTYCZNYCH SŁÓW (LICZBA FRAGMENTÓW)

NIE WYKRYTO ZAPOŻYCZEŃ

z bazy macierzystej (8,28 %)

Wszystkie fragmenty znalezione w bazie danych Twojej instytucji.

LP	TYTUŁ	AUTOR/ZY	DATA INDEKSOWANIA	IDENTYCZNYCH SŁÓW (FRAGMENTÓW)	
1	"Оптика" веб-қосымшасын құру Satbayev University (ИКуИТ)	Садуаева Аида	2019-05-13	255 (8)	6,79 %
2	"Студенттік көмекші" WEB қосымшасының білім беру бағдарламасын әзірлеу Satbayev University (ИКуИТ)	Оразалы Айгерім	2019-05-16	56 (4)	1,49 %

z Programu Wymiany Baz (0,00 %)

Wszystkie fragmenty znalezione w bazie danych innych instytucji.

LP	TYTUŁ NAZWA BAZY	AUTOR/ZY	DATA INDEKSOWANIA	LICZBA IDENTYCZNYCH SŁÓW (LICZBA FRAGMENTÓW)

NIE WYKRYTO ZAPOŻYCZEŃ

z Internetu (6,73 %)

Wszystkie fragmenty znalezione w globalnych zasobach Internetu o otwartym dostępie.

LP	ADRES URL ŹRÓDŁA	IDENTYCZNYCH SŁÓW (FRAGMENTÓW)	
1	https://stud.kz/referat/show/26354	185 (6)	4,92 %
2	http://joemaller.com/wordpress/wp-content/uploads/2007/10/wordpress_23_mysql_tables.pdf	53 (3)	1,41 %
3	http://uchebnikirus.com/buh-audit/oblik_ta_opodatkovannya_pidpryemstv_malogo_biznesu - _atamas_py/literatura_oblik_opodatkovannya_pidpryemstv_malogo_biznesu.htm	15 (2)	0,40 %

АҢДАТПА

Бұл дипломдық жұмыс дәрілік препараттардың интернет дүкенінің веб-қосымшасын жасауға арналған. Бұл жұмыстың мақсаты дәрілік препараттар бойынша интернет-дүкен мен тұтынушылардың on-line өзара әрекеттесуін қамтамасыз ететін веб - қосымшаны құру болып табылады.

Дәрілік препараттардың Веб-қосымшасы мынадай функцияларды жүзеге асырады: қажетті дәрілерді жедел іздестіруді және жаңа дәрілердің немесе қызметтердің түскені туралы хабарлау, қажетті препараттарға тапсырыс беру.

Дипломдық жұмысты әзірлеу кезінде HTML, PHP, JavaScript, CSS және MySQL бағдарламалық құралдары қолданылады.

АННОТАЦИЯ

Данная дипломная работа предназначена для создания веб-приложения интернет магазин лекарственных препаратов. Цель этой работы заключается в создании веб-приложения, которое обеспечивает on-line взаимодействие потребителей и интернет-магазина по лекарственным препаратам.

Веб-приложение лекарственных препаратов осуществляет следующие функции: помощь в оперативном поиске необходимых лекарств и оповещении о поступлении новых лекарств или услуг, заказ необходимых препаратов.

При разработке дипломной работы используются программные средства HTML, PHP, JavaScript, CSS и MySQL.

ABSTRACT

This diploma is intended for creating a web application online store of medicines. The goal of this work is to create a web application that provides on-line interaction between consumers and an online store for medicines.

The web application of medicines performs the following functions: assistance in the prompt search for necessary medicines and notification of the arrival of new medicines or services, ordering the necessary drugs.

In the process of creating a web site such programming languages as HTML, PHP, JavaScript, CSS and used MySQL database management system.

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ	9
1. ПӘНДІК САЛАНЫ ТАЛДАУ	11
1.1 Пәндік саланың сипаттамасы	11
1.2 Концептуалды қолдану үлгісі	12
1.3 Есептің қойылымы.....	13
2 «ДӘРІЛІК ПРЕПАРАТТАР»ВЕБ-ҚОСЫМШАСЫН ЖОБАЛАУ	15
2.1 «Дәрілік препараттар» Веб-қосымшаның функционалдық сұлбасы.....	15
2.2 Деректер қоры ұғымына жалпы шолу.....	16
2.3 Мәліметтер базасын басқару жүйесі	18
2.4 Деректер қорының физикалық құрылымы	19
3 БАҒДАРЛАМАЛЫҚ ЖАСАҚТАМАНЫ ҚҰРУ	26
3.1 Бағдарламалау тілдерін таңдау негіздемесі	26
3.2 Жалпы мағлұматтар	27
3.3 Функционалдық тағайындалуы	27
3.4 Бағдарламаның физикалық құрылымы	32
3.5 Қажетті техникалық жабдықтар.	33
3.6 Шақыру және жүктеу.	33
ҚОРЫТЫНДЫ	34
ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ.....	35
А Қосымшасы.....	36

КІРІСПЕ

Ақпараттық технологиялардың дамуы – адам өміріне көптеген жаңалықтар, мол мүмкіншіліктер, ақпарат алу, алмасу, ғылым-білім, қаржылық және т.б. салалардағы жаңалықтарды, жетістіктері мен нәтижелерді жедел түрде пайдалана алуға мүмкіндік туғызатын жаңа жүйелерді енгізуде.

Солардың бірі интернет желісінің жаппай қолданысқа ие болуы. интернет соңғы бірнеше жылда қарқынды түрде адам өміріне кеңінен енуі кеңістік пен қашықтық ұғымдарына басқаша түр мен сипат беріп, жер шарының кез келген түкпіріндегі пайдаланушыларды бір-бірімен байланыстыруда үлкен рөл атқарады. Күнделікті өмірде адамдар бүкіл әлемдік тордың электрондық почта қызметін пайдалану арқылы электронды ақпараттар мен мәліметтер алмаса алады.

Бастапқыда веб сайттар тек бірыңғай бағытта ғана іске асырылатын еді. Яғни, электронды пошта сайттар тек пошта жіберумен, ақпараттық сайттар тек ақпарат таратып, жариялаумен шектелген болса, жаңа, озық технологиялардың енуіне орай, қолданушыға ыңғайлы әмбебап тұрғыдан жан-жақты қызмет ете бастады.

Қазіргі кезде ғаламшарды жаппай қамтып отырған, мол сұранысқа ие бағдарламаны аталмыш дипломдық жұмыс негізінде қозғау арқылы көтеріліп отырған мәселеге өз үлесімді, пікірімді қосу ретінде тақырыпты тандап алған едім. Жұмыста интернет торабының пайда болуы мен қалыптасу кезеңдерінің тарихынан мәліметтер келтіріліп, веб сайттың жіктелуі, оның құрылымы, интернет сайт жасауда пайдаланылатын технологияларға, атап айтқанда клиент-серверлік технология, HTML, PHP, JavaScript, Flash және MySQL сынды қолданыс тілі мәселелеріне теориялық тұрғыдан сипаттама беріліп, жүйені жүзеге асыратын бағдарламаларға тоқталдым. Қазіргі кезде адамдардың тұрмыс деңгейінің жоғарылауы, мәдениет тұрмыс тіршіліктерінің дамуына байланысты байланыс желілерне деген талғам да жоғары дәрежеде және тез қарқынмен дамуда. [1]

Веб қосымша мақсаты фармацевтикалық өнеркәсіпте компьютерлік технологияларды танымал ете отырып, фармацевтикалық бизнес кәсіпорындары компьютерлік технологияның көмегімен бірте-бірте медицинаны басқаруды жақсартып, нарықтық бәсекелестікте жеңіске жету үшін өз жұмысының тиімділігін арттырады. Осылайша, дәрілік перепарадтар веб қосымшасы фармацевтикалық бизнес кәсіпорындары үшін дәрілік перепарадтар және ақпараттық технологиялар желісін құру үшін қажетті құралдардың жетістігіне айналды, кәсіпорынның фармацевтикалық бизнесі ауқымының алмастырылмайтын компоненттерінің бірі болып табылады. сонымен бірге бағдарламалық қамтамасыз етуді әзірлеудің жоғары интеграцияланған ортасы және деректер базасының технологиясы фармацевтикалық басқару ақпараттық жүйесін әзірлеудің анағұрлым жетілген технологияларына айналады, бұл жүйені әзірлеуге жұмсалатын шығындарды едәуір төмендетеді. Пайдаланушы үшін ыңғайлы жүйені әзірлеудің зияткерлік

құралдары, сондықтан жүйені әзірлеу фармацевтикалық бизнес кәсіпорындарының әртүрлі қажеттіліктерін, фармацевтикалық бизнес кәсіпорындарының қызметінің барлық аспектілерінен адамдар ағыны, логистика, капитал ағыны, бірыңғай басқару жүйесінің ақпараттық ағыны бойынша толық қанағаттандырады. Нарықтық сұраныс пен техникалық қолдау, сайып келгенде, неғұрлым жоғары фармацевтикалық басқарушылық бағдарламалық қамтамасыз етуге, сондай-ақ бәсекелестік күресте тұрақты жетілдіруге және оңтайландыруға әкеледі.

1. ПӘНДІК САЛАНЫ ТАЛДАУ

1.1 Пәндік саланың сипаттамасы

Дәрілік препараттар автоматтандырудың бірнеше түрлерін қамтиды және олардың көпшілігінің пошта тарихы бар. Ең ерте және дәріханаларды автоматтандыру ең танымал мысалдары олардың рецептер қабылдауға дайын екенін пациенттерді хабардар автоматты телефон қоңыраулары болып табылады.[2]

Дәрілік препараттарды автоматтандыру жүйесі дәріханалардың жұмысын жақсартады. Веб қолданба дәрілік препараттар рецептуралық дәрі-дәрмектерді тиімді және сенімді сақтауға, басқаруға, толтыруға және таңбалауға қабілетті шешімдердің кең спектрін ұсынады. Автоматтандырылған дәріхана жүйелерінің артықшылықтары маңызды, өйткені сіздің дәріханаңыз мүмкіндігінше бәсекеге қабілетті болу үшін таблетка беру процесін автоматтандыра алады. Мұнда дәрілік препараттар автоматтандырудың Бірнеше артықшылықтары бар.[3]

Жоғары дәрілік препараттарды автоматтандыру жабдығы фармацевт пациенттерді күтуге мүмкіндік бере отырып, өнімділікті арттырады және уақытты үнемдейді.

Пациенттердің жоғары қауіпсіздігі - Дәрілік препараттарға арналған веб-қосымшаның арқасында тиісті дәрі-дәрмектерді ұсынады.

Үдерісті оңтайландыру - Дәрілік препараттар веб қосымшасы бар фармацевт қойманы тұрақты және қауіпсіз жұмыс процедураларының көмегімен тиімді басқаруды қамтамасыз етеді.

Ресурстарды оңтайландыру - Автоматтандыру арқасында уақытты үнемдейді және басқа қызметтерге көп уақыт жұмсауға мүмкіндік береді.

Дәрілердің категорияларын басқару - Жүйелік әкімші фонда түймешігін басыңыз "Дәрілердің жіктелуі" батырмасы дәрілердің жіктелуі интерфейсіне кіреді, деректер базасында дәрілік заттардың жіктелуі туралы ақпарат тізім түрінде ұсынылған.

Қаржылық оңтайландыру - Қойманы роботтауды оңтайландыру арқасында сату және шығындарды төмендету, фармацевт өз дәріханаларында сатылатын өнімдерді біледі және аз қаражат бөлінген кезде, қажетті дәрілерді ғана сатып алады.

Қызметкерлердің қанағаттануы - Дәрілік препараттар веб қосымшасы жұмысшылар үшін жағымды ортаға айналады.

Клиенттердің қанағаттануы - Дәрілік препараттар веб қосымшасы қызметтер мен ұсыныстарды, сондай-ақ жоғары қауіпсіздік деңгейін кеңейтуге мүмкіндік береді.

Бағдарламалық қамтамасыз ету жетілдіруді жалғастырады, қателер санын азайтады.

Ақырында, дәріханалар ең үлкен проблемалардың бірі қазіргі уақытта автоматты бөлу туралы тап дәрі-дәрмек айқас жұқтыру қаупі. Әр түрлі дәрі-

дәрмектерді өңдейтін бір машина әр операция арасында тазартылуы керек. Қазіргі уақытта бұл міндет дәріхана қызметкерлеріне-адамдарға жүктеледі, бірақ уақыт өте келе, өзін-өзі тазалаудың сенімді, қауіпсіз және мұқият функциясы бар құрылғылар нарықта пайда болуы әбден мүмкін.

Автоматтандырылған дәрілік препараттар жүйелердің артықшылықтары өте маңызды, өйткені дәріхана мүмкіндігінше бәсекеге қабілетті болу үшін таблетка беру процесін автоматтандыра алады.

Қосымша мысалдар қамтиды:

- таблеткаларды немесе капсулаларды есептеу немесе сұйық дәрілерді өлшеу;
- қорды басқару және дәрі-дәрмектерді қайта реттеу;
- толықтыру немесе нақтылау үшін дәрігерлермен байланыс;
- пациенттің немесе дәрігердің телефон хабарламаларының мағынасын ашу;
- пациенттердің жеке немесе сақтандыру ақпаратын енгізу немесе жаңарту;
- ықтимал қауіпті дәрілік өзара әрекеттесулерді анықтау.

Бір кездері ірі дәріханалардан басқа барлық тыйым салынған құрылғылар енді оларға шағын мекемелер мүмкіндік бере алатындай бағаланған. Міне, оларды орындайтын кейбір нақты тапсырмалар мен құрылғыларды шолу:

Дәріні мөлшерлеу - Дәрі-дәрмектерді дозалау дәріханалар үшін қауіпті қателердің жалпы көзі болып табылады және бұл еңбекті қажет ететін міндет. Жазбаларды синхрондау - Дәстүрлі фармацевтикалық ол болса да, дәрі беру туралы ақпаратты қолмен енгізу автоматты түрде бөлінген. Әдетте синхрондалады пациенттің жазбаларын басқаратын орталықтандырылған деректер базасы дәрі берілгеннен кейін, сондықтан шатасуы немесе қосымша қадамдар жоқ болады.

1.2 Концептуалды қолдану үлгісі

Дәрілік препараттар веб қосымшасына кірген кезде, пайдаланушы веб қосымшасының басты артықшылықтары туралы ақпаратты бейнелейтін басты бетіке кіреді, ол басты бетке төмендегі бөлімдерге өтуі мүмкін:

- басты бет;
- дәрілік препараттар;
- жеңілдіктер;
- біз туралы;
- байланыс;
- блог;
- кіру (тіркеу).

Басты бет бөлімінде дәрілік препараттар веб-қосымшасындағы басты бетіндегі жаңалықтар, бөлімдерге бөлініп, көрсетіледі:

- дәрілік препараттар бетінде барлық дірілерді көрсетеді;
- сатылым бетінде сатылымда болып жатқан діріер туралы көрсетеді;

- біз жайлы бөлімінде дәрілік препараттар жайлы ақпараттар көруге болады;

- байланыс бөлімінде адресі карта түрінде және байланыс номерлерін көруге болады;

- тіркелу бөлімінде пайдаланушы өз почтасымен тіркеле алады;

- тіркелу үшін кіру бөліміне өтесіз;

- болг бөлімінде дәрілік препараттар туралы мәліметтер көре алады;

- пайдаланушы – веб қосымшаның кез келген пайдаланушысы.

Тіркелген пайдаланушы жүйелік мәліметтерге қол жеткізудің екі түрлі деңгейлері бар: «клиент» және «әкімші». (1 Сурет)

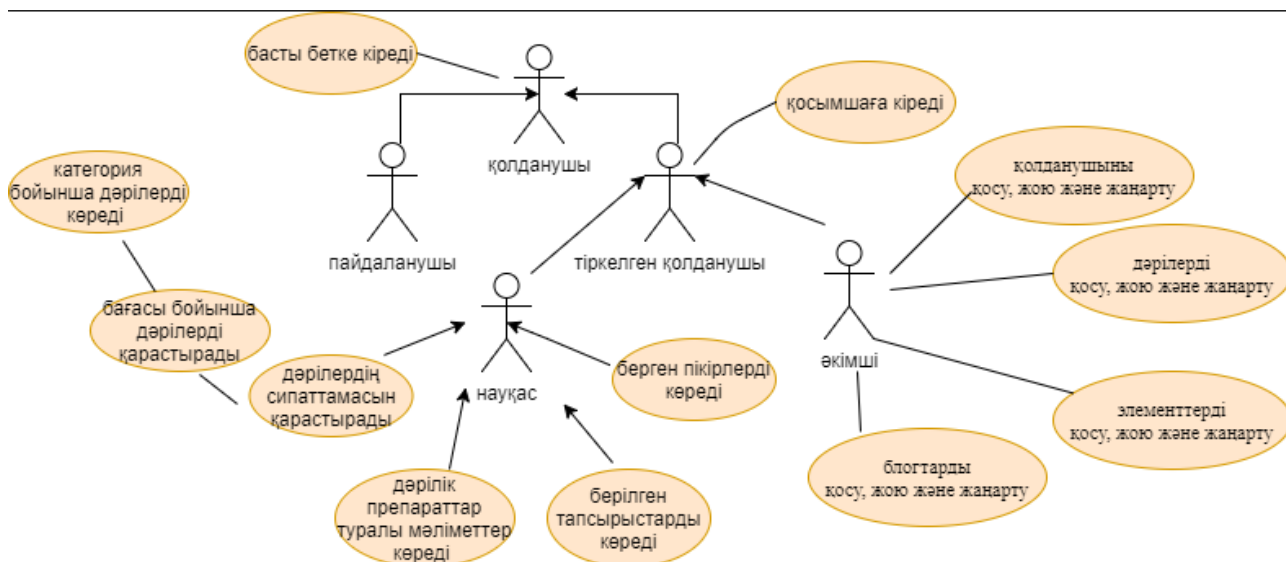
Әкімші - жүйелік әкімші бұл жүйеге негізгі қатынау құқықтары бар, атап айтқанда:

- қолданушыны қосу, жою және жаңарту;

- дәрілерді қосу, жою және жаңарту;

- элементтерді қосу, жою және жаңарту;

- блогтарды қосу, жою және жаңарту.

1 Сурет-Прецеденттер диаграммасы

Әкімші барлық жүйенің қалыпты жағдайда жұмыс жасауын қадағалайды. Сондай-ақ, қолданушылар тізімін, және дәрілердің тізімі мен сан сапасын бақылайды.

Жүйеге кіру – қолданушы өз логин мен құпия сөз арқылы кіріп, мұндай қолданушы бар болса, ол келесі мүмкіндіктері бар бетке өте алады, егер қате мәліметтер енгізген болса оған қате енгізгендігі туралы ақпарат көрсетеді.

1.3 Есептің қойлымы

Дәрілік препараттар веб-қосымшасы бірнеше бөлімнен тұрады: навигациялық бөлім мен әкімшілік бөлім. Дәрілік препараттар дәрі-дәрмектерді,

тұрмыстық химия, медициналық техника мен косметиканы сату бойынша міндеттерді орындайтын менеджермен өзара іс-қимыл жасау. Әрбір препараттың құрамы, атауы, бағасы және пайдалану нұсқасы бар. Клиент фармацевтпен өзара әрекеттеседі, және ол өз кезегінде сатылу. Тауарды сатып алу кезінде сатып алушы тауар мен оның құны көрсетілген растауды алады.

Дәрілік препараттар веб-қосымшада келесі негізгі тапсырмалар шешілуі тиіс :

- веб-қосымшаның функционалдық құрылымын әзірлеу;
- жүйенің жұмыс істеуін қамтамасыз ететін модульдерді әзірлеу;
- бағдарламаны іске асыру;
- ыңғайлы пайдаланушы интерфейсін жасау;
- веб-қосымшаны іске асырудың бағдарламалық құралдарын таңдау.

Жүйе веб-қосымша ретінде іске асырылады. Жүйеге кіргенде негізгі мәзір пайда болады, ол жүйемен жұмыс істеуді бастаудың қысқаша нұсқаулығы болып табылады.

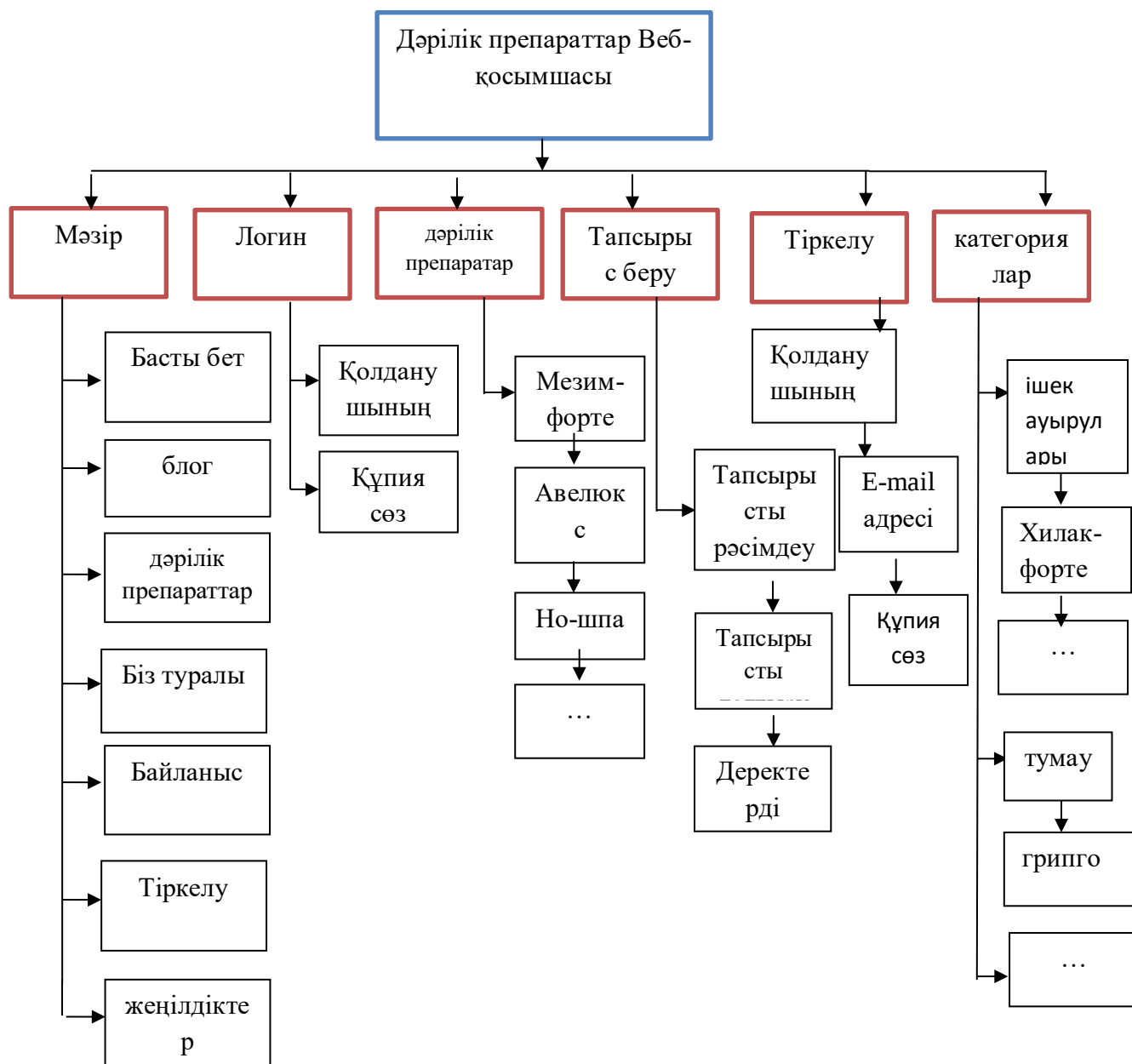
Дипломдық жұмыста openserver программалық жүйесі HTML, PHP, JavaScript, MySQL, программалық құралдары пайдалана отырып, Дәрілік препараттар веб-қосымшада құрастыру қарастырылады.

2 «ДӘРІЛІК ПРЕПАРАТТАР» ВЕБ-ҚОСЫМШАСЫН ЖОБАЛАУ

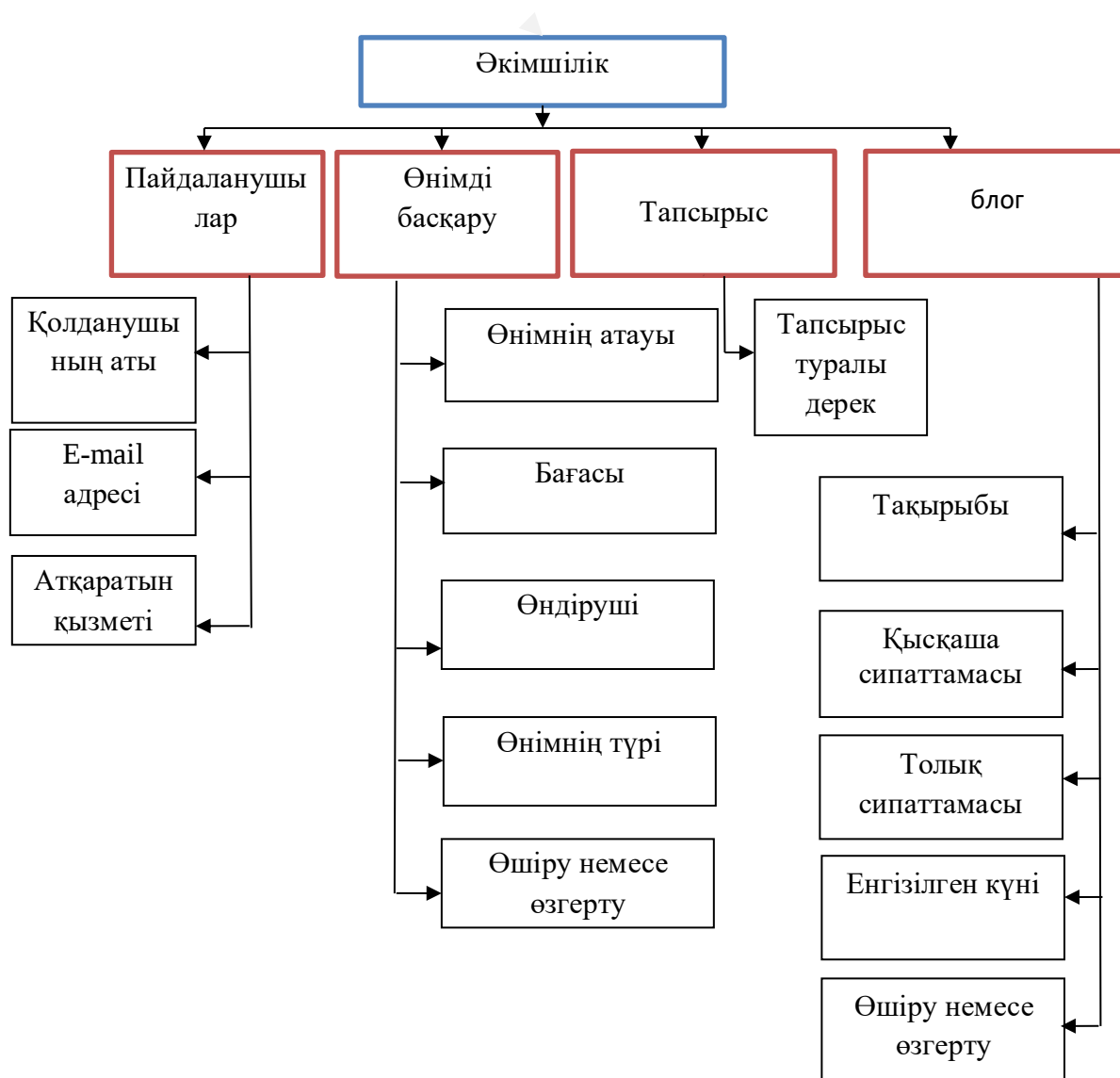
2.1 «Дәрілік препараттар» Веб-қосымшаның функционалдық сұлбасы

Негізінен веб-қосымша 2 бөлімнен тұрады: навигациялық модель мен әкімшілік модель..

Навигациялық сұлба қолданушының веб-қосымшаның қандай бөлімдеріне кіре алуы сипатталған. Ал әкімшілік сұлбада веб-қосымшаның администраторы веб-қосымшаның қандай бөлімдерін өзгерте алатынын көрсетеді. Бұл сұлбалар 2-суретте және 3-суретте көрсетілген.

2 Сурет- Программа жұмысының құрылымдық сұлбасы

3 Сурет- Программа жұмысының әкімшілік сұлбасы

2.2 Деректер қоры ұғымына жалпы шолу

Деректер қоры - бұл алпыс жылдан астам бұрын пайда болған, ақпараттық технологиялар мен нарықтың дамуымен, әсіресе 1990-ші жылдары деректерді басқару жай ғана деректерді сақтау мен басқаруғана болмай, пайдаланушыға қажетті деректерді басқарудың әртүрлі түрлеріне өзгертілді. Әр түрлі аспектілерде кеңінен қолданылатын үлкен деректер қорының жүйелерінің деректерін жаппай сақтауды жүзеге асыру мүмкіндігі бар әр түрлі деректерді сақтаудың қарапайым формасынан бастап деректер базасының көптеген түрлері дейін бар. Ақпараттық қоғамда ақпараттық ресурстардың барлық түрлерін толық және тиімді басқару және пайдалану ғылыми зерттеулер жүргізу және басқарушылық шешімдер қабылдау үшін қажетті шарт болып табылады. Деректер қорының технологиясы басқарудың ақпараттық жүйесі, іс жүргізуді автоматтандыру жүйелері, шешімдер қабылдауды қолдау жүйелері

және негізгі бөлімнің басқа да ақпараттық жүйелері болып табылады, ғылыми зерттеулердің және басқарушылық шешімдерді қабылдаудың маңызды техникалық құралы болып табылады.

Деректер қорының маңызды қосымшаларының бірі адам қызметінің түрлі салаларында қолданылады. Мысалы: банк, көлік, ғылым, сауда, медицина, экономика және т.б. Қолданыстағы заманауи ақпараттық жүйелер деректерді сақтау мен өндеудің үлкен көлемімен, тұтынушылардың әртүрлі талаптарын қанағаттандыру қажеттілігімен және күрделі ұйыммен сипатталады. Автоматтандырылған ақпараттық жүйе деректерді жинауды, манипуляциялауды және өндеуді, бағдарламалық қамтамасыз етуді және қолдау қызметкерлерін жүзеге асырады, сондай-ақ деректерді өндеуге арналған техникалық құралдарды қамтиды.

Дерекқорды жасаған кезде пайдаланушы белгілі бір сипаттамалар туралы ақпаратты ұйымдастыруды және сипаттамалардың кез-келген комбинациясын жылдам таңдауды қалайды. Сондықтан дұрыс деректер үлгісін таңдауыңыз қажет. Деректер моделі - бұл оның байланыстары, қасиеттері, объектілері, сондай-ақ олардың өзара іс-қимылымен көрінетін нақты әлемнің қабылдаудың негізгі санаттарының ресми түрде ұсынылуы. Дерекқор - бұл бірдей қасиеттері бар тәртіптерге ие объектілер тобы туралы ақпаратты сақтауға мүмкіндік беретін ақпараттық модель. [6]

NoSQL деректер қоры-бұл таратылған деректердің үлкен жиынтығымен жұмыс істеу үшін әсіресе пайдалы реляциялық деректер базасының баламасы. Бұл деректер қоры негізгі мәндерді, құжаттарды, бағанды және графикалық пішімдерді қоса алғанда, әр түрлі деректер үлгілерін қолдай алады. Графиктердің деректер қоры бағандар мен жолдар негізінде дәстүрлі реляциялық деректер үлгілерінің шеңберінен шығады; бұл NoSQL деректер қоры деректер қатынасы арасындағы байланысты білдіретін және деректер арасындағы жаңа қатынастарды табуы мүмкін тораптар мен қабырғаларды пайдаланады. Графикалық Деректер базалары реляциялық деректер базаларына қарағанда күрделі болып табылады және, демек, оларды пайдалану алаяқтықты немесе веб-ұсынымдарды анықтау тетіктерін қамтиды.

Реляциялық деректер қорының негізгі артықшылықтары, олар пайдаланушыларға деректерді оңай жіктеуге және сақтауға мүмкіндік береді, олар кейіннен есептер үшін нақты ақпаратты алу үшін сұрауға және сүзуге болады. Реляциялық деректер қоры да оңай кеңейтіледі және физикалық ұйымға байланысты емес. Бастапқы деректер базасын жасағаннан кейін, бар барлық қолданбаларды өзгертпестен жаңа деректер санатын қосуға болады.

Деректер қоры мәліметтер қорының басқа артықшылықтары:

- деректер дәлдігі тек бір рет сақталады, бұл деректер дедупликациясын болдырмайды;
- икемділік: күрделі сұраныстар қолданушылардың орындауы үшін оңай;
- бірлескен жұмыс: бірнеше пайдаланушылар бір дерекқорларға қол жеткізе алады;

– сенімді: реляциялық деректер қорының модельдері кемелденген және түсінікті болып табылады;

– қауіпсіздік: реляциялық деректер қорын басқару жүйелеріндегі кестелердегі деректер тек белгілі бір пайдаланушыларға қол жеткізуге рұқсат беру үшін шектелуі мүмкін;

Деректер қоры деректер қоры деректер қорының "таңдау", "жоба" және "біріктіру" операцияларын орындайды, онда таңдау деректерді алу үшін пайдаланылады, жоба деректер атрибуттарын сәйкестендіреді, ал бірлестік қатынастарды біріктіреді. Сонымен қатар, жаңа деректер қолданыстағы жазбаларды өзгертпестен қосылуы мүмкін. бұл сондай-ақ масштабталу ретінде белгілі;

– өнімділігі, қуаты және жаңа технологиялардың икемділігі, сондай-ақ деректерге көптеген талаптар;

– деректер алмасу құпиялылыққа негізделген кезде шешуші мәнге ие деректер қауіпсіздігі. мысалы, басшылық белгілі бір деректер артықшылықтарымен бөлісе алады, қызметкерлерге жалақы немесе жәрдемақы туралы құпия ақпарат сияқты басқа деректерден қол жеткізуге және бұғаттай алады.[7]

2.3 Мәліметтер базасын басқару жүйесі

Деректер қорын басқару жүйесі (Database Management System) - бұл деректер қорын құру, пайдалану және қызмет көрсету үшін пайдаланылатын жүйе. деректер қорын басқару және манипуляциялау үшін ірі бағдарламалық қамтамасыз ету керек. Деректер базасының қауіпсіздігі мен тұтастығын қамтамасыз ету үшін деректер базасын бірыңғай басқару және бақылау қажет. деректер қорын құру, өзгерту және сұрау үшін бірнеше қолданбалар мен пайдаланушыларды бір уақытта немесе әртүрлі уақытта қолдай алады.Көптеген деректерін анықтау тілін DDL (Data Definition Language) және DML (Data Manipulation Language) деректерін манипуляциялау тілін деректерді қосу, жою және басқа операцияларды қамтамасыз ету үшін пайдаланушы анықтайтын деректер қоры схемасының құрылымы ұсынады.

Деректер қорын басқару жүйесі деректерді енгізуді, Өзгертуді, деректерді манипуляциялау үшін бағдарламалық қамтамасыз етуді сұратуды, деректерді анықтауды, деректерді сақтауды және басқаруды, деректерді қызмет көрсетуді, коммуникацияларды және басқа да функцияларды қамтамасыз етуге қабілетті, сондай-ақ бірнеше жұмыс режимін қолдануға мүмкіндік береді. сонымен қатар, деректер қорын басқару жүйесін дамыту компьютерлік технологиялардың дамуымен тығыз байланысты.Ал соңғы жылдары компьютерлік желілер адам өмірінің маңызды бөлігіне айналады. Осы мақсатта компьютерлік дерекқорларды басқару жүйесін одан әрі жетілдіру үшін техникалық персонал инновацияларды енгізуді, компьютерлік технологияны реформалауды және дерекқорларды басқарудың компьютерлік технологиясы саласындағы

инновацияларға шын мәнінде ықпал ету үшін дерекқорларды басқарудың компьютерлік жүйесін қолдану аясын кеңейтуді жалғастыруы тиіс.

Нарықта неғұрлым танымал деректер қорын басқару жүйелерінің өнімдері негізінен Oracle, IBM, Microsoft және Sybase, Mysql және басқа компаниялардың өнімдері болып табылады.

Мәліметтер базасын басқару жүйесінің артықшылықтары:

-Артық деректердің болмауы. Деректер қорын басқару барынша мүмкін болатын артық жүктемені жою керек, бірақ толық жою емес, артық болатын Деректер қорының үлкен санын бақылау керек. Мысалы, деректер арасындағы өзара байланысты көрсету үшін, деректер элементтерінің телнұсқалары әдетте қажет, кейде өнімділікті арттыру үшін кейбір деректер элементтері қайталанатын.

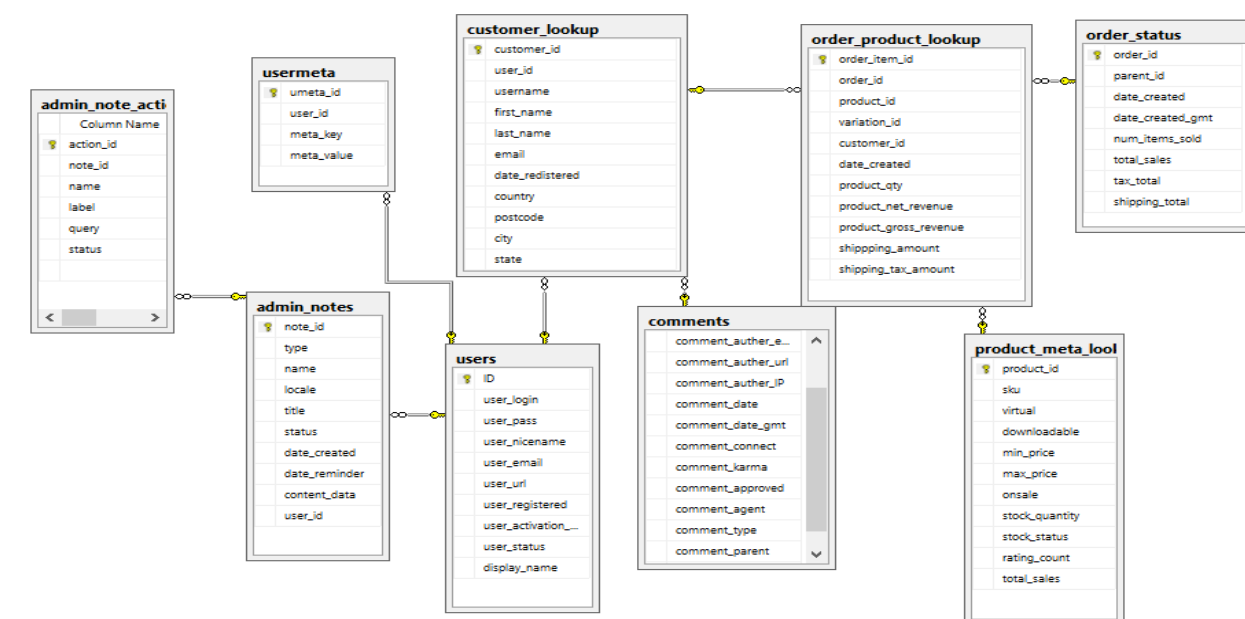
-Деректерді қамтамасыз ету үшін артықтылықты жою немесе бақылау, сәйкессіздік қаупін төмендетуі мүмкін. Егер деректер элементі деректер базасында тек бір рет сақталса, онда мәндердің кез келген жаңартулары тек бір рет орындалады және жаңа мән барлық пайдаланушылар үшін бірден қолжетімді болады. Егер деректер элементі тек бір рет сақталмаған болса және жүйе бұл туралы білсе, жүйе элементтің барлық көшірмелерінің үйлесімділігін қамтамасыз ете алады.

-Деректер алмасуды жақсарту. Дерекқор артықшылықты пайдаланушылармен бірге пайдаланылуы тиіс. ДББЖ пайдаланушылардың көп санына көп деректер алмасуға мүмкіндік береді. Жаңа қосымшалар деректер базасындағы деректерге сүйеніп, тек деректердің барлық қажеттіліктерін қайта анықтамай, сақталмайтын деректер көлемін ұлғайтуы мүмкін.[8]

2.4 Деректер қорының физикалық құрылымы

ER-диаграммалар мәліметтерді өңдеу үшін қолданылады және мәліметтер мен олардың арасындағы қатынасты анықтаудың стандартты әдісін көрсетеді. ER-диаграмма жүйе мәні мен олардың өзара әрекеттесуінің әдістері туралы ақпаратты қамтиды, пәндік облыс үшін маңызды объекттер идентификациясын, осы объекттер қасиетін және олардың басқа объекттермен қатынасын қамтиды.

Деректер базасының әзірленген қосымшасында нақты пайдаланушы интерфейсі бар, қолданушыға қосымшаның барлық функцияларын түсіну қиын болмайды. Мұның бәрі пайдаланушының көптеген деректермен жұмысын жеңілдетеді және тездетеді, қажет болған жағдайда есептерді басып шығаруға болады. Қолданушы керек бағандарды толтыруы қажет. Бұл модельдер мен модельдер арасындағы байланыс терминдерінде жасалған логикалық модельді көрсетеді, Солайша веб- қосымшада бір бірімен байланысқан (4-Сурет) мәліметтерді жүктеу процесі орындалады.

4 Сурет - Деректер базасының ER моделі

«Қолданушылар» тақтасы –қосымшаға тіркелген үміткерлердің аты жөні, пошта жазылған ақпарат толтырылған. Сонымен қатар, науқастың қолданушы рөлі еңгізілген. Мұнда, «Customer» және «Admin» рөлін таңдау мүмкіндігі берілген. Кестеде «Аты», «Фамилиясы», «Поштасы», «Қолданушы рөлі» өрістері еңгізілген. Барлық кестелердің бір өрісі маңызды кілттік өрісі болып табылады. Кілттік өріс барлық кестелерді өзара байланыстыру есебінде қолданылады. Бұл өрістің типі bigint болып табылады. Қалған өрістердің типтері мәтіндік varchar типі арқылы сипатталады (1-кесте).

1 Кесте – «Қолданушылар» кестесінің «MySQL» МҚБЖ-гі құрылымы

Индекстер	Өріс атауы	Деректер түрі
*	ID	Bigint(20)
*	User login	varchar(60)
*	User pass	varchar(255)
*	User nickname	varchar(50)
*	User email	varchar(100)
*	User url	varchar(100)
*	User registered	datetime
*	User activatin_key	varchar(255)
*	User status	int
Индекстер		
	Pk_users	ON id
	User login	ON user login
Сыртқы кілт		
	fk_user_customer_lookup	(id) ref customer_lookup (id)

«Тұтынушылар» тақтасы –қосымшаға тіркелген Тұтынушының аты жөні, пошта мекен жайы жазылған ақпарат толтырылған. Сонымен қатар, науқастың қолданушы рөлі еңгізілген. Кестеде «Аты», «Фамилиясы», «Поштасы», «Қолданушы рөлі», «мемілекеті», «қаласы», «пошта индексы» өрістері еңгізілген. Бұл жерде bigint varchar,datetime типі арқылы сипатталады (2-кесте).

2 Кесте – «Тұтынушылар» кестесінің «MySQL» МҚБЖ-гі құрылымы

Индекстер	Өріс атауы	Деректер түрі
*	Customer id	bigint
*	User id	bigint(20)
*	User name	varchar(50)
*	First name	varchar(50)
*	Last name	varchar(100)
*	Email	varchar(100)
*	Date last active	datetime
*	Date registered	datetime
*	Country	varchar(50)
*	Postcode	varchar(50)
*	City	varchar(50)
*	State	varchar(50)
индекстер		
	Pk_ coustomer_lookup	ON customer id
	User id	ON user id
Сыртқы кілт		
	fk_order_productlookup_customer_lookup	(customer id) ref order_productlookup_lookup (customer id)

«Тапсырыстар» кестесі –Тұтынушының әр күні тапсырыс берілген дәрілері негізделген . Мұнда, «тапсырыс», «Тұтынушы», «дәрілер», «еңгізілген күні», «талон», «жеткізу мөлшері» берілген. Бұл жерде varchar, datetime,int,double типі арқылы сипатталады (3-кесте).

3 Кесте – «Тапсырыстар» кестесінің «MySQL» МҚБЖ-гі құрылымы

Индекстер	Өріс атауы	Деректер түрі
*	Order item id	bigint(20)
*	Order id	bigint(20)
*	Product id	bigint(20)
*	Variation id	bigint(20)
*	Customer id	bigint(20)
*	Date created	datetime

*	Product qty	int
*	Coupon amount	double
*	Shipping amount	double
индекстер		
	Pk_ order_product_lookup	ON order_item_id
	Order id	ON order id
Сыртқы кілт		
	Fk_customer_lookup_order_status	(order id) ref customer_lookup (order id)

«Пікірлер» кестесі –Тұтынушының әр күні тапсырыс берілген дәрілеріді пікірлерін егізделген . Мұнда, «пікір берушінің поштасы», «пікір берушінің сілтемесі», «пікір берушінің ір адресі», «еңгізілген күні», «еңгізілген мазмұны», «бекітілуі» берілген. Бұл жерде varchar, datetime,int,double типі арқылы сипатталады (4-кесте).

4 Кесте – «Пікірлер» кестесінің «MySQL» МҚБЖ-гі құрылымы

Индекстер	Өріс атауы	Деректер түрі
*	Comment ID	bigint(20)
*	Comment post id	bigint(20)
*	Comment auther email	varchar(50)
*	Comment auther url	varchar(200)
*	Comment auther ip	varchar(50)
*	Comment date	datetime
*	Comment date gmt	datetime
*	Comment content	text
*	User id	bigint(20)
*	Comment approved	varchar(50)
индекстер		
	Pk_ comment_ID	ON comment ID
	comment post id	ON comment post id

«Дәрілер» кестесі – Барлық дәрілердің түрлерін енгізген. Мұнда, «қор сақтау бөлімі», «жүктеуге болады», «жоғары бағасы», «төмен бағасы», «сатылым», «қордағы саны», «күйі», «рейтинг саны», «сатылған саны» берілген. Бұл жерде varchar, datetime,tinyint,double типі арқылы сипатталады (5-кесте).

5 Кесте – «Дәрілер» кестесінің «MySQL» МҚБЖ-гі құрылымы

Индекстер	Өріс атауы	Деректер түрі
*	Product id	bigint(20)
*	Sku	varchar(50)
*	Downloadable	tinyint
*	Min price	decimal(19.4)
*	Max price	decimal(19.4)
*	Onsale	tinyint
*	Stock quantity	double
*	Stock status	varchar(100)
*	Rating count	bigint(20)
*	Total sales	bigint(20)
Индекстер		
	Pk_ <u>Actionscheduler_groups</u>	ON product id
	Min price	ON min price
	Max price	ON maxprice
Сыртқы кілт		
	Fk_product_meta_lookup o rder_product_lookup	(product id) ref order_product_lookup (product id)

«Әкімшінің әрекеттері» кестесі – Әкімшінің әрекеттерін енгізген. Мұнда, «аты», «жазба», «заттаңба», «күйі», «сураныс» берілген. Бұл жерде varchar, bigint, longtext типі арқылы сипатталады (6-кесте).

6 Кесте – «Әкімшінің әрекеттері» кестесінің «MySQL» МҚБЖ-гі құрылымы

Индекстер	Өріс атауы	Деректер түрі
*	Action id	bigint(20)
*	Note id	bigint(20)
*	Name	varchar(50)
*	Label	varchar(200)
*	Status	varchar(50)
*	Query	longtext
индекстер		
	Pk_action_id	ON action_ID
	Note id	ON note_id

«Пайдаланушы» кестесі – Пайдаланушының веб-қосымшаға кіруі енгізген. Мұнда, «қолданышы», «кілті», «мәні» берілген. Бұл жерде varchar, bigint, longtext типі арқылы сипатталады (7-кесте).

7 Кесте – «Пайдаланушы» кестесінің «MySQL» МҚБЖ-гі құрылымы

Индекстер	Өріс атауы	Деректер түрі
*	Umeta id	bigint
*	User id	bigint
*	Meta key	varchar
*	Mate value	longtext
индекстер		
	Pk_ user id	ON user id

«Әкімшінің жазбасы» кестесі – Әкімшінің жазбасын енгізген. Мұнда, «аты», «типi», «жергілікті», «тақырыбы», «мазмұны», «жазба күні», «күйі», «көздері», «құрылған күні» берілген. Бұл жерде varchar, bigint, longtext,datetime типі арқылы сипатталады (8-кесте).

8 Кесте – «Әкімшінің жазбасы» кестесінің «MySQL» МҚБЖ-гі құрылымы

Индекстер	Өріс атауы	Деректер түрі
*	Note id	bigint(20)
*	Name	varchar(50)
*	Type	varchar(50)
*	Locale	varchar(50)
*	Title	longtext
*	Content	longtext
*	Content_data	varchar(50)
*	Status	varchar(50)
*	Source	varchar(200)
*	Data created	datetime
*	Date reminder	datetime
индекстер		
	Pk_ note id	ON note id
	status	ON status
Сыртқы кілт		
	Fk_admin_notes _ Admin_note_actions	(note id) ref Admin_note_actions (note id)

«Тапсырыстардың күйі» кестесі – Тұтынушы берген тапсырыстардың күйін енгізген. Мұнда, «тапсырыс», «күні», «саны», «сатылымы», «салық», «жеткізу», «таза баға», «күйі», «пайдаланушы» берілген. Бұл жерде varchar, bigint,longtext.datetime типі арқылы сипатталады (9-кесте).

9 Кесте – «Тапсырыстардың күйі» кестесінің «MySQL» МҚБЖ-гі құрылымы

Индекстер	Өріс атауы	Деректер түрі
*	Order_id	bigint(20)
*	parent id	bigint(20)
*	Date created	datetime
*	Num items sold	int
*	Total sales	double
*	Tax total	double
*	Shipping total	double
*	Net total	double
*	Status	varchar(50)
*	Coutomer id	bigint(20)
Индекстер		
	Pk_ Order_status	ON order id
	Status	ON status

Пайдаланушыға қандай да бір мәлімет беру үшін ақпаратты таңдау қосымшаның өте маңызды бөлігі болып табылады. Бұл веб-қосымшада мәліметтерді жүктеу регистрация кезінде болады. Регистрация жасауда қажет документтерді салып немесе тапсырыс беру кезінде тапсырыс беруші өзі қажет құжаттарды еңгізіп, керек бағандарды толтыруы қажет. Солайша веб-қосымшада бір бірімен байланысқан мәліметтерді жүктеу процесі орындалады.

3 БАҒДАРЛАМАЛЫҚ ЖАСАҚТАМАНЫ ҚҰРУ

3.1 Бағдарламалау тілдерін таңдау негіздемесі

PHP ағылшын тіліндегі рекурсивті PHP аббревиатурасы: Hypertext Preprocessor (гипермәтіндік препроцессор), бұл бастапқыда динамикалық мазмұнды веб-өңдеуге арналған серверлік Код үшін жалпы мақсаттағы бағдарламалау тілі. Бұл деректерді өңдейтін сыртқы файлды шақырудың орнына HTML құжатына тікелей қосуға болатын бірінші серверлік бағдарламалау тілдерінің бірі болды. Код алынған HTML кодын жасайтын PHP процессоры модулімен веб-сервермен түсіндіріледі.

PHP пакеті толығымен тегін. PHP - бұл веб-беттерді жасау үшін арнайы әзірленген серверлік сценарий тілі. HTML парағында Сіз PHP кодын енгізе аласыз, ол кірген сайын жасалады.

PHP 1994 жылы Rasmus Lerdorf жасаған. Осыдан кейін көптеген талантты адамдар осы тілді қолдана бастады және осы күнге дейін кеңінен пайдаланылатын өнім болғанға дейін 4 негізгі басылымдардан өтті.

PHP - бұл ашық бастапқы жоба. Мұнда сіз бастапқы кодқа қол жеткізгеніңізді білдіреді. Мұнда коды кез келген пайдаланушыға оңай қол жетімді. Бастапқыда, PHP PersonalHomePage-дан қысқарту болды. PHP біраз уақыттан кейін PHP HyperTextPreprosser дегенді білдіреді, ол орыс тілінде гипертекст препроцессорының PHP дегенді білдіреді. [9]

PHP басқа бағдарламалау тілдеріне қарағанда көптеген артықшылықтарға ие. Бұл артықшылықтар:

- Өнімділік. PHP өте жылдам. Осы тілді пайдаланып, сіз миллиондаған пайдаланушыларды бір мезгілде қызмет ете аласыз.

- Ауқымдылық. Мұнда көптеген серверлердің көлденең масштабын тиімді түрде іске асыруға болады деген сөз.

- Дерекқормен өзара әрекеттесу. PHP дерекқорға қосылу мүмкіндігі бар. Мысал: MySQL, PostgreSQL, Oracle және т.б. Дерекқормен өзара әрекеттесу үшін стандартты ашық интерфейсті қолдана отырып, кодты кез келген дерекқорға жасай аласыз. Кіріктірілген кітапханалар. PHP веб-беттерді құру үшін жасалғандықтан, бұл тіл Интернетке қатысты әр түрлі тапсырмаларды орындауға арналған көптеген функцияларды атқарады. [10]

PHP үлкен ұқсастығы көптеген программистерге өте қысқа уақыт өте күрделі қосымшаларды жасауға мүмкіндік береді. Бұл сондай-ақ, оларға жаңа функциялар тобын зерттемей, динамикалық мазмұнды қолданбалармен байланысуға мүмкіндік береді. [11]

Клиент серверге веб-бетті жіберу сұрауын жібергенде, сервер PHP интерпретаторын орындайды. Ол мазмұнды динамикалық жасайтын сұралған скриптті өңдейді. Нәтижені интерпретатор серверге жібереді, ол өз кезегінде оны клиентке жібереді. Кеңейтімдер арқылы PDF файлдарын, 8 Flash және түрлі форматтағы суреттерді жасауға болады. [12]

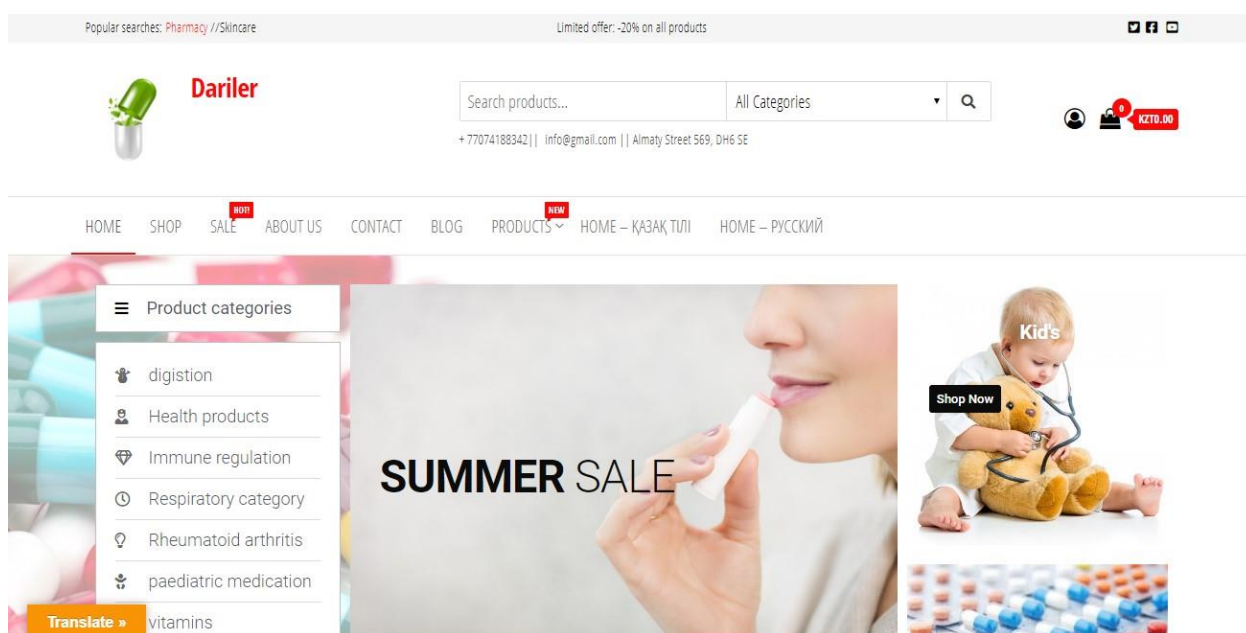
PHP сондай-ақ Unix, Microsoft Windows сияқты операциялық жүйелердің көпшілігінде орындалады және ол CGI нұсқасында, Apache және ISAPI үшін модуль сияқты ең танымал веб серверлермен өзара әрекеттеседі.

3.2 Жалпы мағлұматтар

Қарастырылып отырған дәрілік препараттар веб-қосымшасы PHP бағдарламалау ортасында құрылды. PHP көп терезелік жүйе болып табылады. Қолданушылық интерфейс программалаушымен байланысты құруды қамтамасыз етеді және әртүрлі қолданбалы басқару элементтері бар бірнеше терезелерден тұрады. Құрылған дәрілік препараттар веб-қосымшасы дәрілерді есепке алу жұмысын жеңілдетеді.

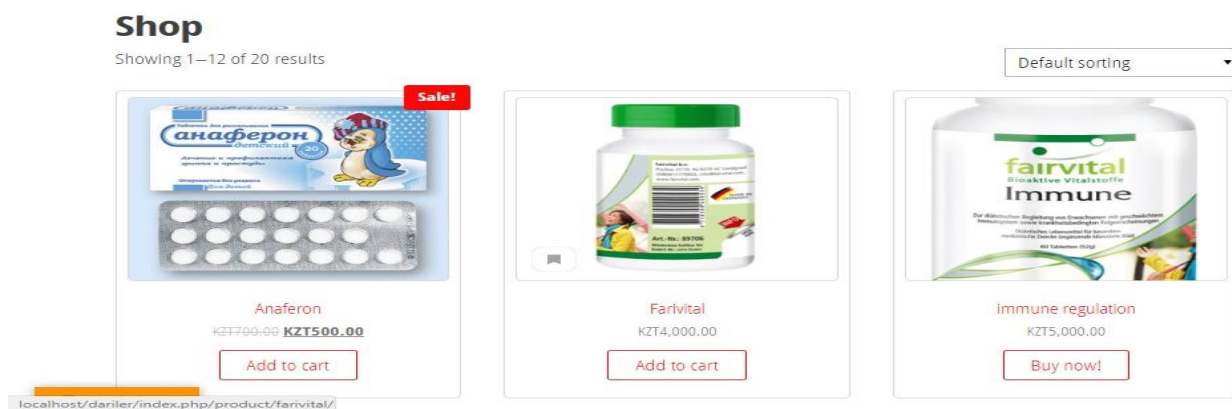
3.3 Функционалдық тағайындалуы

Дәрілік препараттар веб-қосымшасы қажетті дәрі-дәрмектерді жылдам іздестіруге көмектеседі, жаңа дәрілердің немесе қызметтердің түскені туралы хабарлау, сондай-ақ дәрілік препараттардың барлық түрлерінің тауарларын есепке алуды жүргізеді.

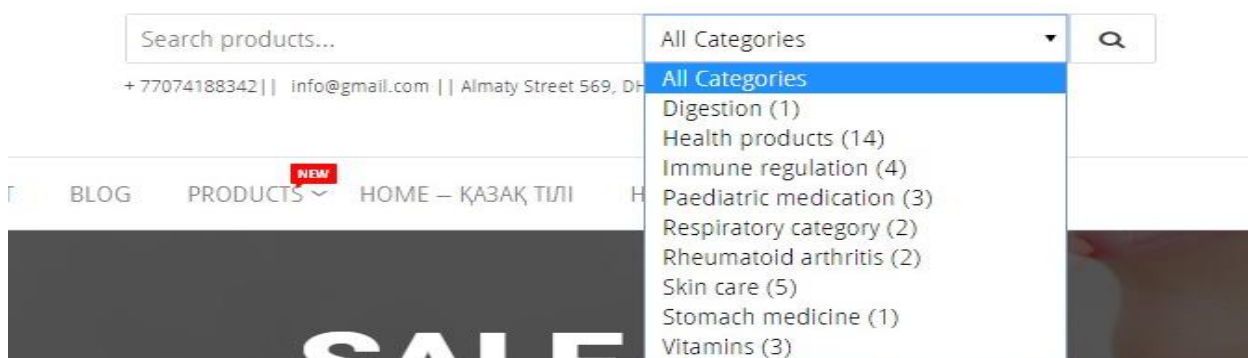
5 Сурет – Веб қосымшаның негізгі беті

5 суретте жасалынған веб-қосымшаның басты беті көрсетілген. Басты бетте навигациялық бөлімдері және іздеу, аккаунт ,тапсырыс секілді функциялар орналасқан.

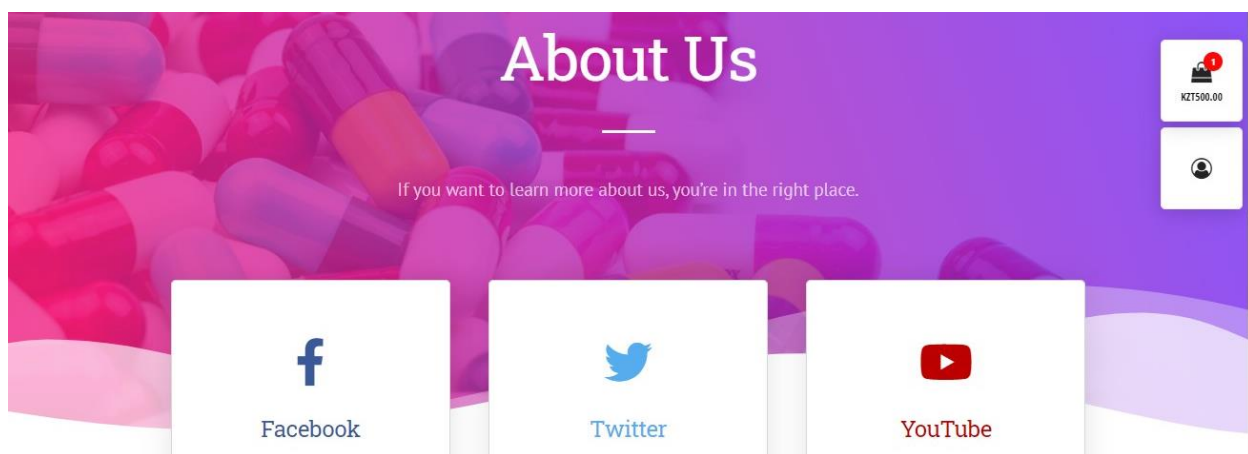
6 Сурет – Веб қосымшадағы барлық дәрілер

Бұл бетте дәрілердің аты, суреті, бағасы орналасқан. Және оң жақтағы сорттау батымасы арқылы дәрілерді бағасы бойынша сорттау жасалады.

7 Сурет – Веб қосымшадағы дәрілердің басты мәзірлері

«Басты бетте» іздеу бастырмасы орналасқан. Яғни клиент қажет бағандарды толтырып немесе «категорья» белгілеп, дәрілерді таба алады.

8 Сурет – Веб қосымшаның біз туралы беті

«Біз туралы бетте» біздің әлеуметтік желісінің сілтемесі орналасқан. Сілтемені басу арқылы біздің әлеуметтік желі парақшасына кіруге болады.

9 Сурет – дәрілерді сипаттау

Бұл бөлімде дәрінің аты, сатылым бағасы, дәрінің сипаттамасы және пікірлер көрсетілген, пайдаланушы санын талдап тапсырыс бере алады.

My Account

Login

Username or email address *

Password *

☐ Remember me

[Lost your password?](#)

10 Сурет – веб қосымшаға кіру бөлігі

«Кіру» терезесі арқылы авторизация жүргізу мүмкіндігіне ие. Мұнда, пошта аты, құпия сөзін жазу жолы еңгізілді.

My Account

Dashboard	Hello Akyn Zhuldyz (not Akyn Zhuldyz ? Log out)
Orders	From your account dashboard you can view your recent orders , manage your shipping and billing addresses , and edit your password and account details .
Downloads	
Addresses	
Account details	
Logout	

11 Сурет – аккаунт беті

«Пайдаланушының авторизациясы» қолданушы рөлі. Яғни «тапсырыс беруші, яғни клиент». «Тіркелу» кезінде тіркелуші аты-жөні, поштасы, құпия сөзі, жынысы, адресі және тіркелген рөлі белгіленеді.

Orders

Dashboard	Order	Date	Status	Total	Actions
Orders	#825	April 16, 2020	On hold	KZT178.00 for 4 items	View
Downloads					
Addresses					
Account details					
Logout					

12 Сурет – клиенттің тапсырыстары беті

«Тапсырыстары» яғни осы жүйеде берген барлық тапсырыстары орналасады.

Subtotal:	KZT178.00
Shipping:	Flat rate
Payment method:	Check payments
Total:	KZT178.00

Billing address

Akyn Zhuldyz
fdghgj
bauyrzhan momyshuly
dom 45
Almaty
*
456231
📞 87074188342
✉ adf@mail.ru

Shipping address

Akyn Zhuldyz
fdghgj
bauyrzhan momyshuly
dom 45
Almaty
*
456231

13 Сурет – тапсырыстар туралы мәліметтер

«Тапсырыстары туралы мәліметтер» осы жүйеде берген барлық тапсырыстары туралы мәліметтері,яғни аты, адресі, телефон номері, поштасы, дәрілердің бағасы.

14 Сурет – Администратор кіру беті

«Қолданушы авторизациясы» қолданушы рөлі. «Тіркелу» кезінде тіркелуші аты-жөні, поштасы, құпия сөзі және тіркелген рөлі белгіленеді.

WooCommerce / Products

All (20) | Published (20) | Sorting

Bulk Actions Select a category Filter by product type Filter by stock status   20 items

☐	Name	SKU	Stock	Price	Categories	Tags	★	Date
☐	Immune regulation	—	In stock	KZT5,000.00	Health products, Immune regulation	—	★	Published 2019/04/18
☐	Vitamins ID: 16 Edit Quick Edit Trash View Duplicate	—	In stock	KZT800.00 KZT600.00	Health products, Vitamins	—	☆	Published 2019/04/18
☐	Farivital	—	In stock	KZT4,000.00	Health products, Immune regulation	—	☆	Published 2019/04/18
☐	Lua	—	Out of stock	KZT22.00 — KZT25.00	Health products, Immune regulation	—	☆	Published 2019/04/18
☐	Optimal	woo-single	In stock	KZT4,500.00 KZT4,000.00	Health products, Immune regulation	—	★	Published 2019/04/18

15 Сурет – Әкімші дәрілерді басқару беті

Бұл бетте әкімші дәрілерді қосу, жою және жаңартуға болады. Дәрілерді қосқан кезде оған дәрінің атын, бағасын, категориясын, қорын енгізуі тиіс.

Users

Facebook for WooCommerce is almost ready. To complete your configuration, [complete the setup steps](#).

Love using Elementor? Become a super contributor by opting in to our non-sensitive plugin data collection and to our updates. We guarantee no sensitive data is collected. [Learn more](#)

All (2) | Administrator (1) | Customer (1)

Bulk Actions Change role to...   2 items

☐	Username	Name	Email	Role	Posts
☐	admin	—	akj711412@gmail.com	Administrator	5
☐	dfgg	fdgfh dfgfjgh	adf@mail.ru	Customer	0

16 Сурет – Әкімші қолданушыларды басқару беті

Бұл бетте әкімші қолданушыны қосу, жоюға болады. Қолданушыны қосқан кезде оған қолданушының атын, поштасын, рөлін енгізу тиіс.

Order #825 details
 Payment via Check payments. Customer IP: 127.0.0.1

General Date created: 2020-04-16 @ 06 : 22 Status: On hold Customer: View other orders Profile fdgfh dfgfjgh (#2 – adf@mail.ru)	Billing Akyn Zhuldyz fdgfhgj bauyrzhan momyshuly dom 45 Almaty * 456231 Email address: adf@mail.ru Phone: 87074188342	Shipping Akyn Zhuldyz fdgfhgj bauyrzhan momyshuly dom 45 Almaty * 456231

Item	Cost	Qty	Total
Nurafen Variation ID: 26	KZT49.00	× 2	KZT98.00

17 Сурет – Әкімші тапсырыстарды тексеру беті

Бұл бетте тапсырыстар туралы мәліметтер көрсетілген, Әкімші тапсырыс күйін және уақыттын өзгерте алады.

3.4 Бағдарламаның физикалық құрылымы

wp-admin	10.04.2020 15:03	Папка с файлами	
wp-content	19.05.2020 21:53	Папка с файлами	
wp-includes	10.04.2020 15:04	Папка с файлами	
.htaccess	10.04.2020 15:06	Файл "HTACCESS"	1 КБ
index.php	06.02.2020 12:33	Файл "PHP"	1 КБ
license.txt	12.02.2020 17:54	Текстовый докум...	20 КБ
readme.html	09.05.2020 14:48	Yandex Browser H...	8 КБ
wp-activate.php	06.02.2020 12:33	Файл "PHP"	7 КБ
wp-blog-header.php	06.02.2020 12:33	Файл "PHP"	1 КБ
wp-comments-post.php	06.02.2020 12:33	Файл "PHP"	3 КБ
wp-config.php	10.04.2020 15:05	Файл "PHP"	4 КБ
wp-config-sample.php	06.02.2020 12:33	Файл "PHP"	3 КБ
wp-cron.php	06.02.2020 12:33	Файл "PHP"	4 КБ
wp-links-opml.php	06.02.2020 12:33	Файл "PHP"	3 КБ
wp-load.php	06.02.2020 12:33	Файл "PHP"	4 КБ
wp-login.php	10.02.2020 9:50	Файл "PHP"	47 КБ
wp-mail.php	09.05.2020 14:48	Файл "PHP"	9 КБ
wp-settings.php	09.05.2020 14:48	Файл "PHP"	19 КБ
wp-signup.php	06.02.2020 12:33	Файл "PHP"	31 КБ
wp-trackback.php	06.02.2020 12:33	Файл "PHP"	5 КБ
xmlrpc.php	06.02.2020 12:33	Файл "PHP"	4 КБ

18 Сурет – Бағдарламаның негізгі физикалық құрылымы

wp includes-бұл веб-қосымшаның негізгі файлы.

wp admins веб-жүйесінің әкімшілік бөлігінің файлы
Models-веб-қосымшаларды модельдеу қалтасы.
Logs-веб-қосымшаның қателері туралы хабар беретін қалта.
Libraries-веб-қосымшалар кітапханалары.

3.5 Қажетті техникалық жабдықтар.

«Дәрәлік препараттар веб қосымшасы» үшін Intel Core i5 2.2 GHz / RAM 1024 Mb / HDD 160 Gb/ VideoCard 384 Mb / HP Compaq 6510b ноутбугын қолдандым.

3.6 Шақыру және жүктеу.

Дәрәлік препараттар веб қосымшасы openserver серверде ашу үшін Пуск → openserver64 ашамыз. Содан кейін openserver сервердің localhost бетін ашып, «<http://localhost/dariler/index.php>» жолды енгіземіз.

Кіріс мәліметтер. Веб қосымшаның кіріс мәліметтері арқылы бағдарламаға пайдалушының іздеу сөздерін енгіземіз.

Шығыс мәліметтер. Веб қосымшаның шығыс мәліметтері арқылы мәліметтерді беру, нәтиже ретінде алуға болады.

ҚОРЫТЫНДЫ

Дәрәлік препараттар веб қосымшасы ақпараттық технологияларды енгізудің арқасында келесі нәтижелерге қол жеткізілді:

- веб-қосымшаның функционалдық құрылымын әзірледі;
- жүйенің жұмыс істеуін қамтамасыз ететін модульдерді әзірледі;
- бағдарламаны іске асырды;
- ыңғайлы пайдаланушы интерфейсін жасады;
- веб-қосымшаны іске асырудың бағдарламалық құралдарын таңдады;
- үдерістерді автоматтандыра отырып, бағалаушылар кадрлық проблеманы шешуге және қызметкерлердің біліктілігін арттыру қажеттілігінен арылуға көмектесе отырып, күнделікті жұмыстарын азайтты;
- дәрі түрлерін кеңеюге әкелді;
- есеп құнын төмендету, желіні есепке алуды жеңілдетті;
- тиісті басқару шешімдерін қабылдау үшін бизнестің ағымдағы жағдайы туралы жедел және сенімді ақпарат алады;
- ақпараттық жүйелер тауарларды сатып алу және бөлу процесін жеңілдетуге көмектеседі.

Автоматтандырылған режимде жүйенің жұмыс істеуінің технологиялық процесі әзірленді және жүйенің ақпараттық моделі құрылды. Жүргізілген талдау негізінде деректер қоры файлдарының құрылымы жобаланған. Жүйенің бағдарламалық модульдері әзірленді.

Қазіргі жүйенің зерттеу нәтижесі, сондай-ақ интерфейсті әрі қарай жобалау пайдаланушының нұсқаулығында берілген бағдарламалық қамтамасыз ету болды.

Дипломдық жұмысты орындау барысында келесі жұмыстар атқарылды:

- қазіргі таңдағы веб-технологияның маңыздылығы мен деңгейі қарастырылды;
- веб-сайт HTML, PHP, MySQL программалық құралдарын пайдаланып, клиент-серверлік технологияда қосымша құрылды және CSS, JavaScript тілдері туралы жақсы білім алынды. Дипломдық жұмысты әзірлеу кезінде барлық үдерістерді автоматтандырылған жүйе бойынша толық орындалды. Бұдан басқа, әзірлеу құралдарын дұрыс таңдау қысқа уақытта толық жүйені құруға және жасауға мүмкіндік береді.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

- 1 Дәрілік заттарды басқару жүйесі туралы статия [Электронды ресурс]. - Кіру режимі:<https://wenku.baidu.com/view>
- 2 Дәріханаларды автоматтандыру / дәріханалық желілерді автоматтандыру [Электронды ресурс]. - Кіру режимі:<http://medisoft.ws>
- 3 Қазақстандағы бизнес-үдерістерді автоматтандыру. [Электронды ресурс]. - Кіру режимі:<http://www.abp.in.ua>
- 4 Дәріханаларды автоматтандыру: дәріханаларға арналған бағдарламалық қамтамасыз ету [Электронды ресурс]. - Кіру режимі: <http://skarb.ua>
- 5 Э. Харрис, Жаңа қолданушыларға арналған PHP/MySQL. Мәскеу: 2015. – 57 б.
- 6 Б. Бөрібаев, «Web технологиялар пәнінен лабораториялық практикум» - Алматы: Әл-Фараби қазақ ұлыттық университеті, 2009. – 73 б.
- 7 Деректер қорын басқару жүйесінің Даму бағыттары [Электронды ресурс]. - Кіру режимі:<https://baike.baidu.com/item>
- 8 Л. Томсон, Л. Веллинг, PHP және MySQL-де Web-қосымша құру . – Москва: DiaSoft, 2003. – 249 б.
- 9 К. Максим, С. Игорь, Г. Сергей. PHP 5: Веб-сайттар құру тәжірибесі СПб.: 2007. – 139 б.
- 10 Л. Аргерих, Кәсіби PHP бағдарламалау. – СПб: 2003. 38 б.
- 11 К. Максим, С. Игорь, Г. Сергей. PHP 5: Веб-сайттар құру тәжірибесі СПб.: 2007. – 139 б.
- 12 Есептегі ақпараттық жүйелер мен технологиялар: оқу жәрдемақы / Шквир В. Д., Загородний А. Ж., Высочан А. С. - Киев: "Баспасы Білу», 2007 г. – 439 б.

А Қосымшасы

```
(index.php)
<!DOCTYPE html>
<html lang="{ { str_replace('_', '-', app()->getLocale()) } }">
<head>
  <meta charset="utf-8">
  <meta name="viewport" content="width=device-width, initial-scale=1">
  <!-- CSRF Token -->
  <meta name="csrf-token" content="{ { csrf_token() } }">
  <title>@yield('title')</title>
  <!-- Scripts -->
  <script src="{ { asset('js/app.js') } }" defer></script>
  <script src="/js/admin/selectize.min.js"></script>
  <script src="/js/jquery.min.js"></script>
  <script src="https://cdnjs.cloudflare.com/ajax/libs/jqueryui/1.12.1/jquery-
ui.min.js"></script>
  <script
src="https://cdnjs.cloudflare.com/ajax/libs/jquery/3.3.1/jquery.min.js"></script>
  <!-- Fonts -->
  <link rel="stylesheet" href="https://stackpath.bootstrapcdn.com/font-
awesome/4.7.0/css/font-awesome.min.css">
  <link rel="stylesheet"
href="https://cdnjs.cloudflare.com/ajax/libs/jqueryui/1.12.1/jquery-ui.min.css" />
  <link rel="dns-prefetch" href="//fonts.gstatic.com">
  <link rel="stylesheet" href="/css/admin2/selectize.css">
  <link href="https://fonts.googleapis.com/css?family=Nunito" rel="stylesheet"
type="text/css">
  <link rel="stylesheet"
href="https://use.fontawesome.com/releases/v5.7.1/css/all.css" integrity="sha384-
fmOCqbTlWIlj8LyTjo7mOUStjsKC4pOpQbqyi7RrhN7udi9RwhKkMHpvLbHG9S
r" crossorigin="anonymous">
  <!-- Styles -->
  <link rel="stylesheet" href="{ { asset('fontawesome/fontawesome.css') } }">
  <link href="{ { asset('css/app.css') } }" rel="stylesheet">
  <link rel="stylesheet" href="{ { asset('css/style.css') } }">
</head>
<body>
<div id="app">
  <nav class="navbar navbar-expand-md navbar-light navbar-laravel">
    <div class="container">
```

```

<button class="navbar-toggler" type="button" data-toggle="collapse" data-
target="#navbarSupportedContent"
aria-controls="navbarSupportedContent" aria-expanded="false"
    aria-label="{{ __('Toggle navigation') }}">
    <span class="navbar-toggler-icon"></span>
</button>
<div class="collapse navbar-collapse" id="navbarSupportedContent">
    <!-- Left Side Of Navbar -->
    <ul class="navbar-nav mr-auto">
        <li class="nav-item">
            <a class="nav-link" href="/main">Главная</a>
        </li>
        <li class="nav-item">
            <a class="nav-link" href="/blogs/">Блог</a>
        </li>
        <li class="nav-item">
            <a class="nav-link" href="/order">Заказы</a>
        </li>
        <li class="nav-item">
            <a class="nav-link" href="/products">Товары</a>
        </li>
    </ul>
    <!-- Right Side Of Navbar -->
    <ul class="navbar-nav ml-auto">
        <!-- Authentication Links -->
        @guest
            <li class="nav-item">
                <a class="btn btn-outline-primary btn-lg" href="{{ route('login')
}}">Войти</a>
            </li>

            @if (Route::has('register'))
                <li class="nav-item">
                    <a class="btn btn-success btn-lg" href="{{ route('register')
}}">Регистрация</a>
                </li>
            @endif
        @else
            <li class="nav-item dropdown">
                <a id="navbarDropdown" class="nav-link dropdown-toggle"
href="#" role="button"

```

```

data-toggle="dropdown" aria-haspopup="true" aria-expanded="false" v-pre>
    Привет, {{ Auth::user()->name }} {{ --<span
class="caret"></span>--}}
    </a>
    {{ --<li class="nav-item">
    <a href="nav-link" href="/basket"><i class="fa fa-shopping-
basket"></i></a>
    <div id="itemCount" data-value="">0</div>

    </li>--}}
    <div class="dropdown-menu dropdown-menu-right" aria-
labelledby="navbarDropdown">
    <a class="dropdown-item" href="{{ route('logout') }}"
    onclick="event.preventDefault();
    document.getElementById('logout-
form').submit();">
    {{ __('Выйти') }}
    </a>
    <form id="logout-form" action="{{ route('logout') }}"
method="POST"
    style="display: none;">
    @csrf
    </form>
    </div>
    </li>
    @endguest
    <li class="nav-item">
    <a class="nav-link" href="#">Қаз</a>
    </li> <li class="nav-item">
    <a class="nav-link" href="#">Eng</a>
    </li>
    <li class="nav-item">
    <a class="nav-link" href="#">Рус</a>
    </li>
    </ul>
    </div>
    </div>
    </nav>
</div>
@yield('content')
<footer>
    <h3 style="text-align: center">

```

```

</footer>
</body>
</html>
(blogs.blade.php)
@extends('layouts.header')
@section('content')
    <section class="news">
        <div class="container">
            <div class="structure">
                <a href="/main">Фармакол</a>>>Новости
            </div>
            <h1 align="center">Новости</h1>
            <div class="row">
                @foreach($posts as $post)
                    <div class="col-md-4">
                        <div class="item">
                            <a href="/blogs/{{ $post->id }}" class="image"
                                style="background: url('/storage/cover_images/{{ $post-
>cover_image }}')
                                    no-repeat"></a>
                            <div class="text">
                                <a href="/blogs/{{ $post->id }}">
                                    {{ $post->title }}
                                </a>
                            </div>
                            <time class="type">{{ $post->created_at->format('d M Y') }}> {{ $post-
>created_at->format('H:i:s') }}</time>
                        </div>
                    </div>
                @endforeach
            </div>
            <div class="row" align="center">
                <button class="btn btn-outline-primary">Показать еще</button>
            </div>
        </div>
    </section>
@endsection

(field.blade.php)
{!! csrf_field() !!}
@if(!$errors->isEmpty())
    <div class="alert alert-danger">

```

```

        <ul>
            @foreach($errors->all() as $message)
                <li>{{ $message }}</li>
            @endforeach()
        </ul>
    </div>
@endif()
<div class="form-group">
    <label for="title">Заголовок</label>
    <input type="text" class="form-control" id="title" placeholder="Введите
заголовок здесь" name="title" value="{{ $post->title }}">
</div>
<div class="form-group">
    <label for="short_desciption">Краткое описание</label>
    <input name="short_description" id="short_description"
        class="form-control" value="{{ $post->short_description }}">
</div>
<div class="form-group">
    <label for="full_desciption">Полный контент</label>
    <textarea id="article-ckeditor" name="full_description" cols="30" rows="10"
        class="form-control">{{ $post->full_description }}</textarea>
</div>
<div class="form-group">
    Обложка:
    <input type="file" name="cover_image" id="cover_image">
</div>
{{ Form::submit('Сохранить', ['class'=>'btn btn-primary']) }}
<a href="{{ route('blogs.create') }}">{{ Form::button('Отмена', ['class'=>'btn btn-
warning']) }}</a>
<a href="{{ route('admin.blogs') }}">{{ Form::button('Назад', ['class'=>'btn btn-
basic']) }}</a>

(ChemsController.php)
<?php
namespace App\Http\Controllers\Admin;
use App\Chems;
use App\Http\Requests\WorkWithProduct;
use Auth;
use Illuminate\Http\Request;
use App\Http\Controllers\Controller;
class ProductsController extends Controller
{

```

```

public function index()
{
    $products = Chems::all();
    return view('admin.products.index')->with('products', $products);
}
public function create()
{
    return view('admin.products.create')->with(['product'=>new Chems()]);
}
public function store(WorkWithProduct $request)
{
    if ($request->hasFile('cover_image')) {
        $filenameWithExt = $request->file('cover_image')-
>getClientOriginalName();
        $filename = pathinfo($filenameWithExt, PATHINFO_FILENAME);
        $extension = $request->file('cover_image')->getClientOriginalExtension();
        $fileNameToStore = $filename . "_" . time() . "." . $extension;
        $path = $request->file('cover_image')->storeAs('public/cover_images',
$fileNameToStore);
    } else {
        $fileNameToStore = "noimage.jpg";
    }
    $product = new Chems;
    $product->name = $request->input('name');
    $product->type= $request->input('type');
    $product->category= $request->input('category');
    $product->cover_image = $fileNameToStore;
    $product->description = $request->input('description');
    $product->using_instruction=$request->input('using_instruction');
    $product->producer=$request->input('producer');
    $product->product_code=$request->input('product_code');
    $product->price=$request->input('price');
    $product->save();
    return redirect()->route('products.index');
}
public function edit($id)
{
    $product = Chems::findOrFail($id);
    return view('admin.products.edit', ['product'=>$product]);
}
public function update(WorkWithProduct $request, $id)
{

```

```

        if ($request->hasFile('cover_image')) {
            $filenameWithExt = $request->file('cover_image')-
>getClientOriginalName();
            $filename = pathinfo($filenameWithExt, PATHINFO_FILENAME);
            $extension = $request->file('cover_image')->getClientOriginalExtension();
            $fileNameToStore = $filename . "_" . time() . "." . $extension;
            $path = $request->file('cover_image')->storeAs('public/cover_images',
$fileNameToStore);
        } else {
            $fileNameToStore = "noimage.jpg";
        }
        $product = Chems::find($id);
        $product->name = $request->input('name');
        $product->type= $request->input('type');
        $product->category= $request->input('category');
        $product->cover_image = $fileNameToStore;
        $product->description = $request->input('description');
        $product->using_instruction=$request->input('using_instruction');
        $product->producer=$request->input('producer');
        $product->product_code=$request->input('product_code');
        $product->price=$request->input('price');
        $product->update();
        return redirect()->route('products.index');
    }
    public function destroy($id)
    {
        $post = Chems::find($id);
        $post->delete();

        return redirect()->route('products.index');
    }
}

```

(User.php)

```

<?php
namespace App;
use Illuminate\Notifications\Notifiable;
use Illuminate\Contracts\Auth\MustVerifyEmail;
use Illuminate\Foundation\Auth\User as Authenticatable;
use App\Role;
class User extends Authenticatable
{

```

```

use Notifiable;
protected $fillable = [
    'name', 'email', 'password',
];
protected $hidden = [
    'password', 'remember_token',
];
public function chems(){
    return $this->hasMany('App\Chems');
}
public function roles()
{
    return $this->belongsToMany('App\Role');
}
public function isAdmin()
{
    foreach ($this->roles()->get() as $role)
    {
        if ($role->name == 'admin')
        {
            return true;
        }
    }

    return false;
}
public function hasAnyRole($roles){
    return null != $this->roles()->whereIn('name',$roles)->first();
}
public function hasRole($role){
    return null != $this->roles()->where('name',$role)->first();
}
}

```

(web.php)

```

Route::get('/dashboard', 'DashboardController@index');
Route::get('/contacts', 'PaginationController@contacts');
Route::get('/order', 'PagesController@order');
Route::get('/pricing', 'PagesController@pricing');
Route::resource('admin/orders', 'Admin\OrderController');
Route::get('/admin/products/summary', 'PagesController@summary');
Route::middleware('admin')->group(function () {

```

```
Route::get('/admin', 'AdminController@index');
Route::get('/admin/create', 'AdminController@create_product');
Route::resource('/admin/products', 'Admin\ProductsController');
Route::get('/admin/admin-dashboard', function(){
    return view('admin.admin-dashboard');
});
Route::resource('/admin/blogs', 'Admin\BlogsController');

Route::get('/admin/blogs/{id?}', 'Admin\BlogsController@update');
Route::get('admin/orders/send_mail', 'MailController@send');
});
Route::resource('/admin/users', 'Admin\UsersController', ['except'=>[
    'create', 'store', 'show'
]]);
```

```
(style.css)
#editor-container {
    height: 500px;
}
.selectize-dropdown-content .option span.delete_hashtag {
    width: 10px;
    height: 10px;
    margin: 0 0 0 10px;
    padding: 0 0 0 5px;
    border-left: 1px solid #ddd;
}
.selectize-dropdown-content .option span.delete_hashtag:hover {
    color: red;
}
#hashtag_toDelete {
    background: #eaeaea;
    border-radius: 3px;
    font-size: 16px;
    padding: 6px;
}
#blog_cover {
    height: 300px;
    background: #cb5a5e;
    background: repeating-linear-gradient(
        -45deg,
        #2a8edd,
```

```
        #2a8edd 5px,  
        transparent 5px,  
        transparent 12px  
    );  
    overflow: auto;  
}  
#blog_cover .dz-content {  
    display: block;  
    height: 290px;  
    width: calc(100% - 10px);  
    margin: 5px;  
    background-color: white;  
    /* Margin collapse problem solution*/  
    overflow: auto;  
}  
#blog_cover .dz-content.dz-drag-hover {  
    background-color: #d1d1d1;  
}  
#blog_cover .dz-content .dz-message {  
    margin-top: 130px;  
    text-align: center;  
    font-size: 24px;  
    color: #9da8b2;  
}  
#blog_cover .dz-image {  
    margin: 0 50px 0 0;  
    width: 600px;  
    display: inline-block;  
}  
#blog_cover .dz-error-mark, #blog_cover .dz-error-message, #blog_cover .dz-  
progress {  
    display: none;  
}  
#blog_cover .dz-success-mark {  
    display: inline-block;  
    position: relative;  
    top: -100px;  
    left: -300px;  
}  
#blog_cover .dz-success-mark svg {  
    width: 30px;  
    height: 30px;
```

```
}
#Oval-2{
  fill: #009900;
  fill-opacity: 1;
}
#blog_cover .dz-details{
  display: inline-block;
  width: 200px;
  padding: 10px;
  border: dashed 1px #b0b0b0;
}
#blog_cover a.dz-remove {
  display: inline-block;
  background-color: #822;
  height: 30px;
  width: 100px;
  padding-top: 5px;
  text-align: center;
  border-radius: 2px;
  border: #811 solid 1px;
  color: #eee;
}
#blog_cover a.dz-remove:hover {
  background-color: #722;
}
.tag{
  border-radius: 3px;
  background-color: #d0d0d0;
  padding: 5px;
}
```

Js + Ajax (portfolio.index.js)

```
$(document).ready(function () {
  var portfolio_table = $("#portfolio_table").DataTable(
    {
      "columnDefs": [{
        "targets": 'no-sort',
        "orderable": false,
        "order": []
      }]
    }
  )
})
```

А Қосымшасының жалғасы

```
);  
$(".delete_portfolio").click(function (e) {  
    e.preventDefault();  
    var a_link = $(this);  
    $.ajax({  
        url: "/admin/module/portfolio/" + a_link.data('portfolio_id'),  
        type: "delete",  
        success: function () {  
            portfolio_table  
                .row( a_link.parents('tr') )  
                .remove()  
                .draw();  
            new PNotify({  
                title: 'Статья была успешно удалена!',  
                text: 'Статья удалена',  
                type: 'success'  
            });  
        }  
    });  
});  
});  
});
```